Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет математики та інформатики
(назва факультету/навчально-наукового інституту)

Кафедра математичного моделювання
(назва кафедри, що забезпечує викладання)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
математики та інформатики
_____ Ольга МАРТИНЮК
“28” серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Системи та методи прийняття рішень в соціальних та економічних системах
(назва навчальної дисципліни)

вибіркова
(вказати: обов’язкова)

Освітньо-професійна програма Комп'ютерні науки та проєктування програмних систем
(назва програми)

Спеціальність F3 Комп'ютерні науки
(вказати: код, назва)

Галузь знань F Інформаційні технології
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий)

Факультет математики та інформатики
(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньою програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «*Системи та методи прийняття рішень в соціальних та економічних системах*» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки та проєктування програмних систем»

Розробник:
Кушнірчук Василь Йосипович, доцент кафедри математичного моделювання, кандидат фіз.-мат. наук, доцент

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Кушнірчук Василь Йосипович, доцент кафедри математичного моделювання, кандидат фіз.-мат. наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри математичного моделювання
Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ **Ігор ЧЕРЕВКО**

Схвалено методичною радою факультету математики та інформатики
Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова методичної ради _____ **Тоня ФРАТАВЧАН**

Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Системи та методи прийняття рішень в соціальних та економічних системах» полягає в тому, щоб сформувати у майбутніх фахівців з комп'ютерних наук систему теоретичних знань і практичних навичок з теорії прийняття рішень, багатокритеріальної оптимізації, методів прийняття рішень в умовах ризику і невизначеності, а також компетентності щодо проектування, програмної реалізації та застосування систем підтримки прийняття рішень. Дисципліна спрямована на:

- оволодіння основами теорії прийняття рішень та багатокритеріальної оптимізації: розуміння моделей вибору, критеріїв оптимальності, методів розв'язання задач в умовах визначеності, ризику та невизначеності;
- розвиток навичок математичного та комп'ютерного моделювання: освоєння методів формалізації задач прийняття рішень у соціальних та економічних системах;
- формування умінь проектування систем підтримки прийняття рішень: здатність обирати, оцінювати та застосовувати методи, алгоритми і забезпечувальні інформаційні засоби для побудови таких систем;
- набуття практичних навичок програмної реалізації: уміння розробляти та впроваджувати компоненти систем підтримки прийняття рішень з використанням сучасних інформаційних технологій;
- застосування знань у професійній діяльності: підготовка до використання методів і систем прийняття рішень для розв'язання прикладних задач у соціальних та економічних системах.

Пререквізити

Для підвищення ефективності засвоєння даного курсу здобувач вищої освіти має вивчати (вивчити) дисципліни «Методи оптимізації та дослідження операцій», «Системи та методи прийняття рішень».

Результати навчання

Здобувач вищої освіти повинен вміти поставити задачу, вибрати метод для її розв'язування, а також зробити правильний висновок і дати відповідне тлумачення розв'язку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основи теорії прийняття рішень: розуміти ключові концепції та методи прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику,
- математичні та комп'ютерні моделі, які використовуються для оптимізації рішень у соціальних та економічних системах,
- інструменти підтримки прийняття рішень,

- структуру та особливості соціальних і економічних систем, їх взаємодію та вплив на процес прийняття рішень,
- різні підходи до аналізу та прогнозування поведінки соціальних і економічних систем;

вміти:

- вміти аналізувати складні ситуації, виявляти проблеми, формулювати цілі та розробляти варіанти рішень,
- застосовувати моделі та методи для оцінки ризиків, аналізу рішень та оптимізації результатів,
- розробляти, оцінювати та впроваджувати управлінські рішення, зокрема з використанням програмного забезпечення для підтримки прийняття рішень,
- чітко аргументувати обрані рішення, представляти їх у зрозумілому вигляді для різних аудиторій
- поєднувати знання з різних дисциплін для прийняття оптимальних рішень в умовах невизначеності.

Дисципліна формує такі **компетенції** у відповідності до стандарту вищої освіти спеціальності F3 – Комп'ютерні науки та освітньої програми:

загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК5. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК03. Здатність використовувати математичні методи для аналізу формалізованих моделей предметної області
СК04. Здатність збирати і аналізувати дані (включно з великими), для забезпечення якості прийняття проєктних рішень.

Наведені результати навчання за дисципліною співвідносяться із такими **програмними результатами навчання:**

РН6. Розробляти концептуальну модель інформаційної або комп'ютерної системи.
РН7. Розробляти та застосовувати математичні методи для аналізу інформаційних моделей.
РН8. Розробляти математичні моделі та методи аналізу даних (включно з великими).

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	3	90	14			14	62		залік
Заочна											

Структурний зміст навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Прийняття економічних рішень в умовах ризику та в умовах визначеності												
Тема 1. Основні причини ризику. Цілі сталого розвитку	8	1	1			6						
Тема 2. Класифікація ризику	10	1	1			8						
Тема 3. Кількісні оцінки ризику	12	2	2			8						
Тема 4. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику	12	2	2			8						
Тема 5. Багатокритеріальні задачі прийняття рішень	12	2	2			8						
Тема 6. Ефективні і слабко ефективні оцінки і розв’язки	12	2	2			8						
Тема 7. Методи розв’язування багатокритеріальних задач	12	2	2			8						

Тема 8. Приклади розв'язування багатокритеріаль-них задач прийняття рішень	12	2	2			8						
Разом за ЗМ 1	90	14	14			62						
Усього годин	90	14	14			62						

Тематика та питання лекційних занять

№	Тема	Зміст питань лекційних занять
1	Основні причини ризику. Цілі сталого розвитку	Поняття ризику та невизначеності. Основні причини виникнення ризику в соціальних та економічних системах. Класифікація джерел ризику. Цілі сталого розвитку (ЦСР) ООН. Зв'язок ризиків із досягненням цілей сталого розвитку. Роль систем підтримки прийняття рішень у зниженні ризиків для сталого розвитку. Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року, проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722.
2	Класифікація ризику	Підходи до класифікації ризиків. Класифікація за сферою виникнення (економічні, соціальні, екологічні, технічні тощо). Класифікація за рівнем впливу, можливістю передбачення, характером наслідків. Систематичні та несистематичні ризики. Специфіка ризиків у соціальних та економічних системах.
3	Кількісні оцінки ризику	Поняття кількісної оцінки ризику. Ймовірнісні характеристики ризику. Математичне очікування, дисперсія, середньоквадратичне відхилення як міри ризику. Коефіцієнт варіації. Value at Risk (VaR) та інші сучасні показники. Методи оцінювання ймовірностей і наслідків ризикових подій.
4	Прийняття управлінських рішень в умовах ризику	Особливості прийняття рішень в умовах ризику. Критерії прийняття рішень (критерій очікуваного значення, критерій Лапласа, критерій Вальда, критерій Севіджа, критерій Гурвіца). Побудова платіжної матриці та матриці ризиків. Аналіз чутливості рішень. Практичні аспекти вибору критерію.
5	Багатокритері-альні задачі прийняття рішень	Поняття багатокритеріальної задачі. Відмінність однокритеріальних і багатокритеріальних задач. Формальна постановка багатокритеріальної задачі прийняття рішень. Типи критеріїв (якісні, кількісні, суперечливі). Проблема порівняння альтернатив за

		кількома критеріями. Приклади задач у соціальних та економічних системах.
6	Ефективні і слабко ефективні оцінки і розв'язки	Поняття оптимальності за Парето. Ефективні (Парето-оптимальні) розв'язки. Слабко ефективні розв'язки. Геометрична інтерпретація множини Парето. Властивості ефективних оцінок. Методи виділення ефективних розв'язків. Значення концепції ефективності при прийнятті рішень.
7	Методи розв'язування багатокритеріальних задач	Класифікація методів розв'язування багатокритеріальних задач. Методи зведення до однокритеріальної задачі (метод головного критерію, метод лінійної згортки, метод ідеальної точки). Методи на основі попарного порівняння. Методи аналізу ієрархій (MAI). Інтерактивні методи. Особливості застосування методів у системах підтримки прийняття рішень.
8	Приклади розв'язування багатокритеріальних задач прийняття рішень	Розгляд прикладів багатокритеріальних задач у соціальних та економічних системах. Побудова математичної моделі. Вибір і застосування конкретного методу розв'язування. Аналіз отриманих ефективних розв'язків. Інтерпретація результатів і рекомендації щодо прийняття рішення. Обговорення можливостей автоматизації розв'язування за допомогою систем підтримки прийняття рішень.

Тематика та питання лабораторних занять

№	Назва теми
1.	Прийняття рішень в умовах ризику
2.	Прийняття рішень в умовах багатокритеріальності

Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти складає 62 години. Розподіл самостійної роботи за видами навчальних робіт:

- підготовка до лекційних занять – 7 годин;
- підготовка до лабораторних занять та їх виконання – 28 годин;
- виконання завдань для самостійної роботи – 10 годин;
- підготовка до заліку – 17 годин.

Теми завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Аналіз сучасних програмних засобів і бібліотек для розв'язування багатокритеріальних задач прийняття рішень (огляд інструментів: Python-бібліотеки, спеціалізовані DSS-системи, порівняння можливостей і обмежень).

2.	Застосування методу аналізу ієрархій (MAI) для розв'язання прикладної задачі в соціальній або економічній системі (самостійний вибір задачі, побудова ієрархії, попарні порівняння, розрахунок пріоритетів і аналіз результатів).
3.	Кількісна оцінка ризику інвестиційного або управлінського проекту з використанням показників VaR, CVaR та коефіцієнта варіації (збір або генерація даних, розрахунки, інтерпретація та порівняння показників).
4.	Порівняльний аналіз критеріїв прийняття рішень в умовах ризику (Вальда, Севіджа, Гурвіца, Лапласа) на конкретному прикладі (побудова платіжної матриці, розрахунок за різними критеріями, обґрунтування вибору найкращого рішення).
5.	Роль систем підтримки прийняття рішень у досягненні Цілей сталого розвитку (на прикладі однієї або кількох ЦСР) (огляд існуючих DSS або пропозиція концепції системи, яка допомагає зменшувати ризики та підтримувати сталий розвиток).

Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Лекції, лабораторні роботи, тестування, аудиторне та дистанційне онлайн-навчання з використанням відеозаписів лекційних занять та системи Google Meet.

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, пояснення, розповідь тощо);
- практичні методи (лабораторні заняття);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням онлайн-платформ Google Meet та Google Classroom.

Форми й методи контролю та оцінювання

Види та форми контролю:

***поточний контроль*:** усне опитування (фронтальне або вибіркове на лекціях); захист лабораторних робіт;

підсумковий контроль – залік.

Засоби оцінювання: вимірювання та фіксація рівня знань здобувачів освіти здійснюється за допомогою стобальної шкали оцінювання ECTS.

Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного підсумкового оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання, сума яких не менша 50 балів.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Система оцінювання рівня навчальних досягнень ґрунтується на принципах ECTS та є накопичувальною. Протягом семестру здобувачі освіти виконують 2 лабораторні роботи. Кожна лабораторна робота оцінюється максимум 30 балами. Всього за семестр можна набрати 60 балів (див. таблицю нижче).

Кожен здобувач вищої освіти виконує лабораторні роботи з кожної теми. Лабораторні роботи оцінюються з урахуванням пояснень здобувача вищої освіти. Отримані протягом семестру бали сумуються.

Виконуючи завдання лабораторних робіт, здобувач вищої освіти повинен оформити і подати для перевірки звіт. При виконанні лабораторних робіт можна використовувати пакети прикладних програм.

50% балів, відведених на оцінювання лабораторних робіт, студент отримує за працюючий програмний продукт, в якому реалізовано всі завдання лабораторних робіт та оформлений звіт. Решта 50% балів виставляється після захисту студентом виконаного звіту. На захисті звіту з лабораторних робіт студент має відповісти на питання щодо постановки задачі та розробленого ним алгоритму реалізації завдань лабораторних робіт.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами суми балів, набраних на змістових модулях під час семестру та підсумковому модулі згідно з нижченаведеною таблицею.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль								Підсумковий контроль (залік)	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	40	100
6	8	8	8	6	8	8	8		

Т1, Т2, Т3, Т4, Т5, Т6, Т7, Т8 – теми змістових модулів.

Підсумковий контроль – комплексне оцінювання рівня сформованості дисциплінарних компетентностей. Форма підсумкового контролю з дисципліни – залік. Максимальна кількість, яку можна набрати на підсумковому модулі (тестування) – 40 балів.

Підсумкова оцінка за семестр є сумою балів, одержаних здобувачем вищої освіти на всіх модульних контролях. Відтак, згідно з наступною таблицею, виставляється оцінка за потрібною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

На оцінку "відмінно" заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив всебічні, систематичні та глибокі знання, здатність самостійно виконувати завдання, передбачені програмою. Така оцінка передбачає також засвоєння здобувачем вищої освіти взаємозв'язку основних понять дисципліни та їх значення для набутої професії.

Оцінки "дуже добре" і "добре" ставлять здобувачеві вищої освіти, який засвоїв навчально-програмовий матеріал у повному обсязі, успішно виконує передбачені програмою завдання, тобто здобувачеві вищої освіти, який засвідчив систематичний характер знань із дисципліни і здатний до їх самостійного поповнення й оновлення у процесі подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.

На оцінку "задовільно" і "достатньо" заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, здатний виконувати завдання, передбачені програмою. Як правило, цю оцінку виставляють здобувачам вищої освіти, які припустилися огріхів у відповіді на, але продемонстрували спроможність усунути їх.

Оцінку "незадовільно" ставлять здобувачеві вищої освіти, у знаннях якого є прогалини, який припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- презентації результатів виконання лабораторних робіт;
- аналітичні звіти про виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів освіти

Питання для самоконтролю (за темами)

Тема 1. Основні причини ризику. Цілі сталого розвитку

1. Що таке ризик і чим він відрізняється від невизначеності?
2. Які основні причини виникнення ризику в соціальних та економічних системах?
3. Назвіть джерела ризику та наведіть приклади.
4. Що таке Цілі сталого розвитку (ЦСР)?
5. Яким чином управління ризиками сприяє досягненню ЦСР?

Тема 2. Класифікація ризику

1. За якими ознаками класифікують ризики?
2. У чому різниця між систематичними та несистематичними ризиками?
3. Наведіть класифікацію ризиків за сферою виникнення.
4. Які види ризиків найбільш характерні для соціальних систем?
5. Які види ризиків найбільш характерні для економічних систем?

Тема 3. Кількісні оцінки ризику

1. Які основні кількісні показники використовують для оцінки ризику?
2. Як розраховується математичне очікування та дисперсія як міри ризику?
3. Що таке коефіцієнт варіації і коли його застосовують?
4. Поясніть сутність показника Value at Risk (VaR).
5. Які переваги та недоліки різних кількісних оцінок ризику?

Тема 4. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику

1. У чому особливість прийняття рішень в умовах ризику?
2. Охарактеризуйте критерії Вальда, Севіджа, Гурвіца та Лапласа.
3. Що таке платіжна матриця та матриця ризиків?
4. Як обирають критерій прийняття рішення в конкретній ситуації?
5. Що таке аналіз чутливості рішення?

Тема 5. Багатокритеріальні задачі прийняття рішень

1. Чим багатокритеріальна задача відрізняється від однокритеріальної?
2. Наведіть формальну постановку багатокритеріальної задачі.
3. Які типи критеріїв зустрічаються в задачах прийняття рішень?
4. У чому полягає проблема порівняння альтернатив за кількома критеріями?
5. Наведіть приклади багатокритеріальних задач у соціальних та економічних системах.

Тема 6. Ефективні і слабко ефективні оцінки і розв’язки

1. Що таке ефективний (Парето-оптимальний) розв’язок?
2. Чим відрізняються ефективні та слабко ефективні розв’язки?

3. Який геометричний зміст множини Парето?
4. Які властивості мають ефективні оцінки?
5. Чому концепція ефективності важлива при прийнятті рішень?

Тема 7. Методи розв’язування багатокритеріальних задач

1. Які основні групи методів розв’язування багатокритеріальних задач ви знаєте?
2. У чому сутність методу головного критерію та методу лінійної згортки?
3. Поясніть ідею методу ідеальної точки.
4. Що таке метод аналізу ієрархій (MAI)?
5. Які методи найчастіше використовують у системах підтримки прийняття рішень?

Тема 8. Приклади розв’язування багатокритеріальних задач прийняття рішень

1. Які етапи включає процес розв’язування багатокритеріальної задачі?
2. Як правильно побудувати математичну модель прикладної задачі?
3. Які труднощі виникають при інтерпретації отриманих ефективних розв’язків?
4. Як можна автоматизувати розв’язування багатокритеріальних задач?
5. Наведіть приклад задачі та короткий опис її розв’язання.

Питання для підсумкового контролю

1. Розкрийте поняття ризику та невизначеності. Назвіть основні причини ризику в соціальних та економічних системах.
2. Охарактеризуйте класифікацію ризиків за різними ознаками.
3. Які кількісні показники використовують для оцінювання ризику? Поясніть їх сутність і способи розрахунку.
4. Порівняйте основні критерії прийняття рішень в умовах ризику (Вальда, Севіджа, Гурвіца, Лапласа).
5. Сформулюйте постановку багатокритеріальної задачі прийняття рішень та поясніть її особливості.
6. Що таке ефективні та слабко ефективні розв’язки? Поясніть поняття оптимальності за Парето.
7. Охарактеризуйте основні методи розв’язування багатокритеріальних задач.
8. Поясніть сутність методу аналізу ієрархій та сферу його застосування.
9. Яку роль відіграють системи підтримки прийняття рішень у управлінні ризиками та досягненні Цілей сталого розвитку?
10. Опишіть етапи розв’язування прикладної багатокритеріальної задачі прийняття рішень (від постановки до інтерпретації результатів).
11. У чому полягає зв’язок між кількісною оцінкою ризику та вибором управлінського рішення?
12. Які сучасні інформаційні технології та методи data science можуть використовуватися при побудові систем підтримки прийняття рішень?

Рекомендована література

Основна література

1. Жураковська О. С. Теорія прийняття рішень : навч. посібник. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 99 с.
2. Климюк Ю. Є. Системи і методи прийняття рішень : навч.-метод. посібник. – Рівне : РДГУ, 2015. – 243 с.
3. Кондрук Н. Е. Багатокритеріальна оптимізація лінійних систем : навч. посібник / Н. Е. Кондрук, М. М. Маляр – Ужгород : РА „АУТДОР-ШАРК”, 2019. – 76 с.
4. Кушнірчук В.Й. Системи та методи прийняття рішень в соціальних та економічних системах. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2023. – 40 с.
5. Кушнірчук В.Й., Пасічник Г.С. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з теорії прийняття рішень. – Чернівці: Золоті литаври, 2021. – 44 с.
6. Нікітіна Л., Яценко І. Моделі та методи прийняття рішень : навч. посібник. – Харків : НТУ „ХПІ”, 2023.
7. Ус С. А. Моделі й методи прийняття рішень : навч. посіб. / С. А. Ус, Л. С. Коряшкіна; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т „Дніпровська політехніка”. – 2-ге вид. випр. – Дніпро : НТУ „ДП”, 2018. – 300 с.
8. Цілі сталого розвитку та Україна. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina
9. Наша робота над досягненням Цілей сталого розвитку в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ukraine.un.org/uk/sdgs

Додаткова література

1. Гевко І. Б. Методи прийняття управлінських рішень : підручник. – Київ : Кондор, 2024 – 187 с.
2. Дмитрієнко В. Д. Вступ до теорії і методів прийняття рішень [Електронний ресурс] : навч. посібник / Дмитрієнко В. Д., Леонов С. Ю., Заковоротний О. Ю. Нац. техн. ун-т „Харків. політехн. ін-т”. – Електрон. текст. дані. – Харків, 2025. – 139 с.
3. Saaty T. L. The Analytic Hierarchy Process. – McGraw-Hill.
4. Ehrgott M. Multicriteria Optimization. – Springer.
5. Keeney R. L., Raiffa H. Decisions with Multiple Objectives: Preferences and Value Tradeoffs.

Інформаційні ресурси

1. https://drive.google.com/drive/folders/1TQLLvuoQJ_7JFfDTLzd0IBjxZ8rdJnAV?usp=drive_link

Політика освітнього процесу

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- *додаткові обмеження чи вимоги* щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську корпоративну пошту. Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на корпоративну електронну пошту.

Політика щодо перескладання

Перескладання екзамену відбувається за встановленим деканатом розкладом.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити старосту. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з деканатом.